AALBORG UNIVERSITETSHOSPITAL
– i gode hænder

Råd og vejledning ved amputation af ben

Du har fået, eller du skal have, amputeret et ben. Amputationen foretages oftest på grund af dårligt kredsløb, som følge af åreforkalkning, eventuelt kombineret med sukkersyge, eller på grund af skade efter ulykke.

At miste en del af sin krop er noget, der berører en dybt. I den forbindelse er det vigtigt at huske, at benet ikke længere fungerer normalt, og at det truer dit helbred – og i visse tilfælde dit liv – hvis ikke du bliver amputeret.

At benet ikke længere fungerer normalt vil desuden belaste dine muligheder i hverdagen.

Her kan du læse mere om, hvad der skal ske under din indlæggelse, og hvad du kan forvente efter en amputation.

Blodforsyningen til benet er afgørende for, hvor på benet amputationen foretages. Før operationen laver vi derfor en undersøgelse, som viser, hvordan blodforsyningen er. Dette er vigtigt i forhold til heling af operationssåret.

EFTER OPERATIONEN

Hold fokus på ernæring
Under indlæggelsen vil vi have fokus på din kost. Væske og ernæring er en del af behandlingen, og du har selv en vigtig rolle her.

Efter en operation har din krop behov for næring, specielt i form at proteiner, som blandt andet findes i mælkeprodukter, kød og fisk. Vi ved, at patienter, der spiser og drikker godt efter en operation, kommer sig hurtigere.

Vi oplever, at mange patienter mister deres appetit under indlæggelsen. Derfor skal du som en del af behandlingen dagligt drikke proteindrikke, som bliver udleveret af personalet. Proteindrikke findes med forskellig smag.

For at sikre at du får den næring, du har brug for, registrerer vi, hvor meget du spiser og drikker de første dage efter operationen.

En god og alsidig kost, og et optimalt væskeindtag, er desuden nødvendigt for at holde gang i maven. Under indlæggelsen bliver du sat i medicinsk behandling for at undgå forstoppelse. Det kan være nødvendigt at fortsætte denne behandling efter udskrivelsen, indtil du er trappet helt ud af smertestillende medicin.

Stop rygning
Da rygning øger risikoen for komplikationer i forbindelse med operation og sårheling, anbefaler vi et totalt rygestop. Hvis du ønsker nikotinplaster, kan plejepersonalet være behjælpelige med det. Rygning er desuden ikke tilladt på hospitalet.

Tilsyn af såret
Såret skal have ro de første dage. 5-7 dage efter operationen ser lægen på stumpen for at vurdere, hvordan såret heler, og om du må begynde at bruge en såkaldt silikone-manchet. En silikonemanchet er en stram manchet, der rulles op over stumpen og er med til at mindske hævelse, forme stumpen og fremme sårhelingen.

Efter cirka 14 dage fjerner vi eller hjemmesygeplejersken hver 2. tråd (agraf) på stumpen. De sidste tråde fjerner vi eller hjemmesygeplejerksen 3 uger efter operationen.

Pleje af stumpen
Når lægen har kigget på såret, skal du i samarbejde med plejepersonalet begynde at vaske og tørre stumpen hver dag, og du får råd og vejledning om, hvordan du plejer og observerer din stump.

Fortæl os, hvis du har smerter
Smertebehandlingen efter operationen foregår i et samarbejde mellem dig og hospitalets personale. Derfor er det vigtigt, at du fortæller, hvornår du har smerter.

Behandlingen af smerter er individuel. Den afhænger af, hvordan forløbet er, og justeres i overensstemmelse med det. Vi kan behandle smerter på flere måder:

- Med tabletter
- Ved hjælp af smertestillende medicin i drop
- Med et smertekateter, det vil sige en tynd slange, som lægges i ryggen (epiduralkateter) eller som et nervekateter, som under operationen lægges langs nerven ned til benet. Begge typer at smertekatetre giver lokalbedøvelse i en pumpe, så benet bliver smertestillet. Hvis du får bivirkninger af smertebehandlingen, fx kvalme, vil vi afhjælpe dette.

Forvent operationssmerter
Du vil opleve at få den type smerter, vi kalder ”operationssmerter”. Smerterne opstår som følge af operationen og aftager typisk i løbet af den første uge efter operationen. Det er dog individuelt, hvor mange smerter man har.

Forvent fantomfornemmelser eller -smerter
Efter operationen kan du stadig have en fornemmelse af den bortopererede del af benet – såkaldte fantomfornemmelser. Dette kan være kulde, kløe, sovende fornemmelse, en fornemmelse af, at skoen trykker eller lignende.
Nogle patienter har også smerter i den bortopererede del af benet – også kaldet fantomsmerter. Disse smerter kan lindres med medicin.

Vær aktiv med genoptræning
Genoptræningen starter umiddelbart efter din operation, og tiden, hvor du ikke ligger i sengen, øges gradvist. Du vil få udleveret og tilpasset en kørestol og lære at bruge den.

Hospitalets fysioterapeuter og ergoterapeuter vil tilbyde dig genoptræning og vurdere dit behov for hjælpemidler. Formålet er, at du bliver så selvhjulpen og aktiv som muligt efter amputationen.

Fysioterapeuten vil instruere dig i øvelser, og du får udleveret et øvelsesprogram. Det er en fordel, at du er aktiv i genoptræningen, også når terapeuterne ikke er der. Træningen med terapeuterne kan blandt andet omfatte forflytninger, balancetræning, styrketræning og træning i almindelige daglige gøremål.

Når du bliver udskrevet, laver vi en individuel plan for din videre genoptræning. Genoptræning foregår i din hjemkommune.

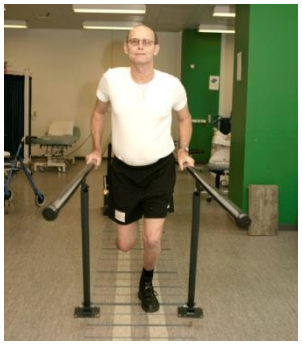

Protese kan senere komme på tale
Vi vurderer sammen med dig, om du senere vil kunne bruge en protese. Vi laver vurderingen over tid, og ofte tager vi først efter udskrivelsen stilling til, hvorvidt du kan have glæde af en protese.

Protesetræning er meget krævende. Dit fremtidige funktionsniveau er meget afhængig af din fysiske formåen, dit engagement og din forståelse for egen indsats. Dette vil derfor også være en del af vurderingen i forhold til, om du bliver proteseegnet.

At lære at gå og fungere med en protese tager tid – alt efter din alder, kondition og tidligere aktivitetsniveau. Du vil få en livslang kontakt til bandagisten, som løbende vil lave tilpasninger, afstøbninger til ny indsats og lignende.

NÅR DU KOMMER HJEM

Bolig
Terapeuten vil – i samarbejde med dig – vurdere, om der skal ske ændringer i din bolig, for at du kan fungere i dit hjem efter udskrivelsen. Hvis der er behov for det, kommer terapeuten fra kommunen på hjemmebesøg hos dig.

Hjemmepleje
Hvis du har behov for, at hjemmeplejen hjælper dig med dine daglige gøremål, planlægges dette i samarbejde med hospitalets plejepersonale, før du bliver udskrevet.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Der kan komme en reaktion på det, at få et ben amputeret. Nogle kommer lettere gennem forløbet end andre. For de fleste vil amputation medføre større eller mindre ændringer i deres liv eller levevis.

Du kan komme til at opleve følelser som angst, vrede, sorg, bitterhed og modløshed.

Andre oplever – efter lang tid med smerter – at amputation er en lettelse.

Nogle giver udtryk for, at de ”mister en del af sig selv”.

Det kan være svært at tale med sin nære pårørende om, hvordan det er at være amputeret, fordi man ofte gensidigt beskytter hinanden. Det er helt naturlige reaktioner oven på en amputation. Det er vigtigt, at du er åben om dine følelser og deler dem med andre. Det vil gøre det lettere for din familie og hospitalets personale både at forstå og hjælpe dig.

Hospitalspræsten står til rådighed for samtaler med patienter og pårørende, uanset religiøst tilhørsforhold. Kontakt til hospitalspræsten kan formidles af plejepersonalet. Du kan læse en patients erfaringer med dette på næste side.

Mange ny-amputerede oplever, at det er positivt at læse om amputation, samt tale med andre amputerede, som er kommet længere i deres genoptræning, og som dermed kan give tips og opmuntring.

Hvis du eller dine pårørende har lyst til at snakke med en ligestillet, kan afdelingen hjælpe med at formidle kontakt til eksempelvis den lokale amputationskreds under Dansk Handicap Forbund.

KONTROL

Før du bliver udskrevet, tager vi stilling til, om du har behov for opfølgende kontrol hos en læge på hospitalet eller hos din egen læge.

KONTAKT OG MERE VIDEN

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os. Vil du vide mere om amputation, kan du eventuelt læse mere på patienthåndbogen.dk. Søg på: ”amputation”.

Kontakt

Ortopædkirurgisk Afdeling

Farsø, Afsnit O4
Tlf. 97 65 30 50

Hjørring, Afsnit 109
Tlf. 97 64 05 05

Aalborg, Afsnit O2
Tlf. 97 66 94 44

Thisted
Tlf. 97 65 01 10
Vi træffes bedst:
Mandag – fredag 8.00 – 14.00

Brev fra patient:

Vedrørende sygehuspræst

”Jeg blev amputeret i oktober 2014. En pludselig hændelse og en stor sorg for hele familien.

Når et menneske er i krise, så er der brug for at tale med uvildige personer, som ikke er for meget viklet ind i patienten/familien, og som ikke er for tæt på.

Vores oplevelse med at tale med en sygehuspræst var virkelig god. Vi fik her mulighed for at fortælle, hvordan vi individuelt havde det. Det hjalp både vores børn, min mand og jeg. Det var vigtigt for os at høre, hvordan netop vores børn havde det, og hvad der fyldte i dem, og der kunne præsten stille nogle rigtig gode spørgsmål.

En sygehuspræst er ikke psykolog, men har alligevel i sin uddannelse lært at tale med folk i krise, og det må siges, at det hjalp os meget både som familie, men også individuelt.

Sygehuspræsten lytter. Han/hun kommer ikke med gode råd, men stiller spørgsmål, som får dig til at tænke anderledes og tale om det, der måske føles svært tale om.

Så en sygehuspræst er bestemt en person, som vi meget gerne vil anbefale, når man oplever en krise eller en amputation, om det at miste en del af sig selv. Så fortvivl **ikke**. Sig endelig ja tak, når sygehuset foreslår en sygehuspræst, eller bed selv om det”.

Med venlig hilsen

En tidligere patient